

Arkivsak

20/41524-1

Saksbehandler

Alexander Skaane

Saksgang

Fylkeskommunalt eldreråd

Fylkeskommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse

Yrkesopplæringsnemnda

Vestfold og Telemark ungdomsråd

Partssammensatt utvalg

Hovedutvalg for næring og reiseliv

Hovedutvalg for samferdsel

Hovedutvalg for utdanning og kompetanse

Hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett

Hovedutvalg for klima, areal og plan

Fylkesutvalget

Fylkestinget

Møtedato

17.11.2020

17.11.2020

17.11.2020

18.11.2020

18.11.2020

24.11.2020

25.11.2020

25.11.2020

25.11.2020

26.11.2020

02.12.2020

15.12.2020

Budsjett og økonomiplan 2021 - 2024

Samarbeid – for å nå målene

Innstilling fra fylkesrådmann

1. Budsjett 2021 og økonomiplan 2021–2024 for Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtas med rammer for drifts- og investeringsbudsjett i tabeller:

A. Det vedtas følgende sektorrammer, § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto, Tabell 1B:

Beløp i 1000

	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Felles finansiering	0	0	0	0
Politisk ledelse og politiske utvalg	61 062	60 062	61 062	60 062
Sektorovergripende utgifter	45 000	58 700	58 700	58 700
Fylkesrådmann og utviklingsavdelinger	171 445	169 492	169 492	169 492
Økonomi, styring og eierskap	118 318	118 326	118 326	118 326
HR, mestring og utvikling	76 710	76 801	76 801	76 801
Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet	180 692	169 708	169 708	169 708
Tannhelse og forebygging	169 011	169 143	169 143	169 143
Opplæring og folkehelse	2 570 647	2 585 343	2 571 343	2 571 343
Samferdsel, miljø og mobilitet	1 350 214	1 340 274	1 330 274	1 335 274
Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	73 122	62 109	62 109	62 109
Næring, innovasjon og kompetanse	89 577	89 577	89 577	89 577
Sum bevilgninger drift, netto	4 905 799	4 899 534	4 876 534	4 880 534

B. Det vedtas følgende investeringsrammer § 5-5 Bevilgningsoversikt investering første del
 Tabell 2B (øvrige tabeller i Tabell 2B i vedlegg 2):

Beløp i 1000

	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2021-2024	Sum
Fylkesrådmann og utviklingsavdelinger								
Investering IT	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000		40 000
Digitalisering	0	6 251	0	0	0	0		0
Skilting bygg VTFK	0	1 000	9 000	0	0	0		9 000
Sum Fylkesrådmann og utviklingsavdelinger	10 000	17 251	19 000	10 000	10 000	10 000		49 000
Økonomi, styring og eierskap								
Årlig investering bygg	17 000	12 981	31 000	31 000	31 000	31 000		124 000
Tiltakspakke oppgradering eiendommer	0	18 050	6 950	0	0	0		6 950
Avslutning pågående prosjekter	26 400	32 666	5 730	0	0	0		5 730
Ny Horten videregående skole	12 900	15 900	0	0	0	0		0
Oppgradering av Sandefjord videregående skole	50 000	125 000	240 000	228 292	0	0		468 292
Utbygging av Bamble videregående skole	150 000	6 000	121 000	107 684	0	0		228 684
Ombygging av Porsgrunn videregående skole	50 000	10 000	1 000	108 300	80 336	0		189 636
Prisstigning store investeringsprosjekter	0	0	15 000	15 000	15 000	15 000		60 000
Sum Økonomi, styring og eierskap	316 300	220 597	420 680	490 276	126 336	46 000		1 083 292
Tannhelse og forebygging								
Utstyr tannhelse	4 800	4 800	4 900	5 000	5 000	5 000		19 900
Sum Tannhelse og forebygging	4 800	4 800	4 900	5 000	5 000	5 000		19 900
Opplæring og folkehelse								
Utstyr skole	8 900	8 900	5 000	5 000	5 000	5 000		20 000
Investeringsprosjekt skole - egenfinansiert	0	4 428	0	0	0	0		0
Større maskiner	0	0	2 000	2 000	2 000	2 000		8 000
Sum Opplæring og folkehelse	8 900	13 328	7 000	7 000	7 000	7 000		28 000

	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2021-2024	Sum
Samferdsel, miljø og mobilitet								
Investering utstyr samferdsel	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000		40 000
Fv. 311 Presterødbakken/-krysset	0	131 400	6 400	0	0	0		6 400
Fv. 35 Ås - Linnestad	0	5 700	5 175	10 712	30 831	0		46 718
Tiltak sidevegnett Rugtvedt-Dørdal (tidl.E18)	5 000	12 000	15 000	54 500	10 000	0		79 500
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	7 000	1 500	53 000	150 000	126 939	0		329 939
Fv. 359 Åse bru	2 000	2 300	50 700	0	0	0		50 700
Fv. 3240 Holmestrand sentrum	78 092	7 050	5 175	20 889	65 381	0		91 445
Fv. 313 Sande - Klokkejordet	100 000	44 300	87 646	0	0	0		87 646
Fv. 275 Dølebakken - Lingelemveien og Fv. 251 Ling.kryss	50 900	7 999	23 200	40 000	12 604	0		75 804
Fv. 301 Grevle - Skårabkn og Berg - Søndersrød	46 200	7 000	43 640	36 957	0	0		80 597
Fv. 45 Rassikring Voilen, Ullsteinskredet, Lauvås	0	2 000	22 400	65 750	0	0		88 150
Årlig investering fylkesveg	128 098	187 096	147 926	86 736	146 241	227 000		607 903
Bypakke Grenland fase 1	124 000	86 147	171 000	53 000	53 000	53 000		330 000
Belønningsmidler - investeringsprosjekter	0	1 500	0	0	0	0		0
Bypakke Tønsbergregionen	0	37 450	5 793	0	0	20 000		25 793
Frodeåstunnelen	0	0	9 000	0	0	0		9 000
Investeringsreserve fylkesveg	0	0	0	0	0	128 000		128 000
Investering kollektiv	0	0	7 000	0	0	0		7 000
Sum Samferdsel, miljø og mobilitet	551 290	543 442	663 055	528 544	454 996	438 000		2 084 595
Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima								
Samfunnsutvikling	0	3 300	0	0	0	0		0
Sum Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	0	3 300	0	0	0	0		0
Org. oppsett mangler								
Avslutning pågående prosjekter	0	1 264	0	0	0	0		0
Sum Org. oppsett mangler	327 500	1 264	0	0	0	0		0
Sum 2B	1 218 790	803 981	1 114 636	1 040 820	603 332	506 000		3 264 787

C. § 5-4 Bevilgningsoversikt drift (Tabell1A i vedlegg 2)

Beløp i 1000

	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Rammetilskudd	-2 636 617	-2 615 637	-2 608 159	-2 608 592
Inntekts- og formuesskatt	-2 628 675	-2 628 675	-2 628 675	-2 628 675
Andre generelle driftsinntekter	-1 261	-1 134	-1 014	-877
Sum generelle driftsinntekter	-5 266 553	-5 245 446	-5 237 848	-5 238 144
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 905 796	4 899 531	4 876 531	4 880 531
Avskrivninger	370 811	382 118	396 907	432 395
Sum netto driftsutgifter	5 276 607	5 281 649	5 273 438	5 312 926
Brutto driftsresultat	10 054	36 203	35 590	74 782
Renteinntekter	-9 902	-11 102	-16 052	-20 102
Utbytter	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	104 719	98 461	111 046	113 224
Avdrag på lån	214 051	205 957	216 324	233 891
Netto finansutgifter	308 868	293 315	311 317	327 013
Motpost avskrivninger	-370 811	-382 118	-396 907	-432 395
Netto driftsresultat	-51 889	-52 600	-50 000	-30 600
Overføring til investering	30 000	50 000	50 000	50 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	21 889	2 600	0	-19 400
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	51 889	52 600	50 000	30 600
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

D. § 5-5 Bevilgningsoversikt finansiering og investering (Tabell 2A i vedlegg 2)

Beløp i 1000

	Oppr. budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Investeringer i varige driftsmidler	1 218 790	803 981	1 114 636	1 040 820	603 332	506 000
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	7 600	154 012	13 400	3 600	3 800	4 000
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	1 226 390	957 993	1 128 036	1 044 420	607 132	510 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-157 752	-134 289	-200 261	-179 058	-96 585	-94 104
Tilskudd fra andre	-241 290	-208 901	-250 247	-123 172	-64 088	0
Salg av varige driftsmidler	-36 000	-36 000	-100 000	0	-110 000	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-712 348	-507 673	-514 627	-678 590	-249 659	-362 096
Sum investeringsinntekter	-1 147 390	-886 864	-1 065 136	-980 820	-520 332	-456 200
Overføring fra drift	-50 000	-5 770	-30 000	-50 000	-50 000	-50 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	0	-8 059	-19 500	-10 000	-33 000	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-29 000	-57 300	-13 400	-3 600	-3 800	-3 800
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-79 000	-71 129	-62 900	-63 600	-86 800	-53 800
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

E. Fylkestinget godkjenner låneopptak på inntil 514,7 mill. kr. til investeringer i varige driftsmidler i henhold til kommuneloven §14 – 15, første ledd.

2. Fylkestinget vedtar investeringsbudsjett for 2021 og totale prosjektrammer med presiseringer i punktene her:

A. Investeringsbevilgninger for 2021 kan disponeres uten ytterligere politisk behandling med følgende unntak:

- Ombygging Porsgrunn videregående skole. Plan for rehabilitering og utbygging skal godkjennes av fylkestinget før prosjektet igangsettes.
- Omlegging Fv. 3240 Holmestrand sentrum må utredes ytterligere og skal godkjennes av fylkestinget før prosjektet kan igangsettes.
- Fv. 275 Dølebakken–Lingelemveien og Fv. 251 Ling.kryss skal godkjennes av fylkestinget før prosjektet kan igangsettes.

B. Total prosjektramme for investeringer endres for følgende prosjekter (beløp i 1000 kr):

	Vedtatt total prosjektramme	Forslag til ny prosjektramme	Endring prosjektramme
Bypakke Tønsbergregionen	124 000	144 000	20 000
Frodeåstunnelen		9 000	9 000
Fv 275 Dølebakken-Lingelemveien og Fv. 251 Ling.kryss	55 000	90 000	35 000
FV311 Presterødbakken/-krysset	222 000	268 074	46 074
Investeringsreserve fylkesveg		128 000	128 000
Investering kollektiv		7 000	7 000
Årlig investering fylkesveg	694 502	607 903	-86 600
Sum endring total prosjektramme			158 474

3. Fylkestinget vedtar Klimabudsjettet slik det fremgår av vedlegg 3

4. Det fylkeskommunale skattøret for inntektsåret 2021 fastsettes lik de til enhver tid gjeldende maksimalsatser som Stortinget vedtar.

5. FNs bærekraftsmål er styrende for Vestfold og Telemark fylkeskommune i økonomiplanperioden i henhold til fylkestingets vedtak, sak 17/19 Budsjett og økonomiplan 2020–2023.

6. Fylkestinget legger til grunn retningssak Krafttak, sak 126/20, og spesielt målsettingen om å forsterke rollen som regional utviklingsaktør gjennom kunnskapsutvikling, tjenesteutvikling, og partnerskaps- og nettverksutvikling for økt verdiskaping, redusert utenforskap og reduserte klimautslipp.

Bakgrunn og saksgang

Behandling av budsjett og økonomiplan:

- Fylkesrådmannens forslag til budsjettet offentliggjøres 3. november
- Medbestemmelsesmøtet får forslaget til orientering i sitt møte 4. november
- Rådene får forslaget til orientering i sine møter i november og kan avgi uttalelse
- Hovedutvalgene får forslaget til orientering i sine møter i november og kan avgi uttalelse
- Fylkesutvalget avgir sin innstilling 2. desember
- Fylkestinget behandler budsjett og økonomiplan 15. desember

Regjeringen varslet 29. oktober at det kommer et forslag om å bevilge 7,3 mrd. kr mer til kommunesektoren i et tilleggsnummer til statsbudsjettet, som blir lagt frem for Stortinget fredag 6. november. Fylkesrådmannen vil da komme med en tilleggs sak til budsjett og økonomiplan 2021–2024. Det er lovnader om kompensasjon for merkostnader og bortfall av inntekter på kollektivtrafikken som følge av koronapandemien.

Forslag til budsjett og økonomiplan 2021–2024 er basert på følgende som er vedlagt denne saken:

- Vedlegg 1: Økonomisk kunnskapsgrunnlag av 3. september 2020
- Vedlegg 2: Budsjett og økonomiplan 2021–2024, talldel, tiltak med omtale
- Vedlegg 3: Klimabudsjett, oversikt over fylkeskommunens klimaarbeid
- Vedlegg 4: Beskrivelse av sektorer og utviklingsenheter, ambisjoner, omtale og prioriterte oppfølgingsområder

Fylkeskommunen skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi, og for regionens utvikling. Dette følger av ny kommunelov, § 14-1. Fylkeskommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, og forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko. Etter kommunelovens § 14-2 er det fylkestinget selv som vedtar økonomiplan og årsbudsjett.

Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling ble vedtatt i fylkestinget, sak 17/19 og sak 126/20, som en omstillingsstrategi hvor fylkesrådmannen har utarbeidet et best mulig fakta- og analysegrunnlag. Det økonomiske kunnskapsgrunnlaget i Krafttak ble vedtatt av fylkestinget i sak 126/20.

Regional planstrategi (RPS) blir lagt til grunn og gir retning for fylkestingets arbeid de neste tre årene og gir klare føringer for budsjett og økonomiplanen. (RPS legges frem samtidig som egen sak til fylkestinget 15. desember.)

Fylkesrådmannens forslag til budsjett og økonomiplan for 2021–2024 viderefører allerede vedtatte hovedretninger. Med FNs bærekraftsmål og føringer i fylkestingets vedtatte budsjett og økonomiplan for 2020–2023, er det allerede gitt en tydelig retning og hovedmålsetning for fylkeskommunens arbeid den kommende økonomiplanperioden. Samtidig er det helt nødvendig med politiske prosesser og vedtak som i enda større grad tydeliggjør ambisjoner og strategier for iverksetting av konkrete utviklingstiltak.

Fylkesrådmannens forslag til budsjett er et rammebudsjett. Et rammebudsjett innebærer at sektoren innenfor tildelte rammer skal oppfylle fylkestingets intensjoner med budsjettet og gjennomføre vedtak knyttet til innretningen av tjenestetilbud, satsingsområder og resultatmål.

Fylkesrådmannens bemerkninger til innstillingen

For snart et år siden gikk det formelle startskuddet for vår nye region og fylkeskommune. I løpet av dette året har Vestfold og Telemark fylkeskommune blitt en viktig regional kompetanse og utviklingsorganisasjon med 4000 ansatte i en region med 419 000 innbyggere, 23 kommuner, 15 byer, og 122 500 private og 62 500 offentlige arbeidsplasser. Budsjett og økonomiplan 2021–2024 synliggjør at nå starter utvikling og konkretisering av samhandlingsarenaer og styring etter FNs bærekraftsmål i Vestfold og Telemark.

Med regionreformen har fylkeskommunen fått en styrket samfunnsutviklerrolle (KMD 2016, 2018) Fylkeskommunen har et firedelt samfunnsoppdrag som demokratisk arena, tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. Regjering og Storting har en særlig forventning til at den nye fylkeskommunen utøver en styrket samfunnsutviklerrolle. Fylkeskommunen skal peke ut strategi, mobilisere ulike aktører og samordne interesser. En viktig del av samfunnsutviklerrollen er å mobilisere og koordinere kunnskap og ressurser fra statlige, fylkeskommunale, kommunale, private og frivillige aktører.

Kommentar til vedtakspunkt 1: Driftsbudsjettet

Den økonomiske situasjonen med budsjett og økonomiplan 2021–2024 er i henhold til vedtatt økonomiplan for 2020–2023. Kortsiktig har vi lavere pensjonskostnader i 2021 og dette medfører alene at et negativt nettodriftsresultat blir positivt i 2021. Det økonomiske handlingsrommet bør derfor benyttes til engangstiltak uten langsiktige økonomiske forpliktelser.

Økonomiske rammebetingelser for fylkeskommunen

Kunnskapsgrunnlaget viser at fylkeskommunen over flere år har fått et svekket driftsresultat fordi kostnadene har økt mer enn inntektene. I budsjett 2020 varslet fylkesrådmannen at Vestfold og Telemark fylkeskommune hadde behov for økonomisk omstilling for å sikre en sunn økonomi og muskler til regional utvikling. Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling ble vedtatt i fylkestinget, sak 17/19, som en omstillingsstrategi hvor fylkesrådmannen har utarbeide et best mulig fakta- og analysegrunnlag. I økonomiplanperioden 2020–2023 skal 90 mill. kr brukes til å styrke netto driftsresultat og 160 mill. kr skal styrke fylkeskommunens verdiskapende arbeid.

Når Vestfold og Telemark fylkeskommune skal omstille og prioritere 160 mill. kr til verdiskapende tiltak (fylkestinget, sak 62/20) handler dette i stor grad om å sette en kunnskapsbasert dagsorden, levere egne kjernetjenester med høyest mulig kvalitet innenfor tilgjengelige ressursrammer, utvikle regional samarbeidsmetodikk og partnerskaps- og nettverk. Fylkeskommunen skal omdisponere ressurser for styrke forutsetningene for økt verdiskaping, redusert utenforskap og reduserte klimautslipp. I forslag til budsjett og økonomiplan er det identifisert tiltak for grønn omstilling på tilsammen 122 mill. kr.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i flere år understreket at en effektivisering er nødvendig, og at slike krav må forventes i kommende budsjetter. Kravet har de senere årene vært på 0,5 %, og fylkesrådmannen legger derfor til grunn at hele organisasjonen må innrette seg på et slikt krav hvert år fremover, i tillegg til prosjekt Krafttak.

Statsbudsjettet som ble lagt frem 7. oktober er i samsvar med forventningene som ble lagt til grunn i vedtatt økonomiplan 2020–2023 og signalene i Kommuneproposisjonen 2021. Det er derfor ikke vesentlige endringer i forhold til tidligere vurderinger og hovedlinjene kan videreføres fra gjeldende budsjett og økonomiplan. Skatt- og rammetilskudd blir opprettholdt på dagens nivå, med lovnader om kompensasjon for merkostnader og bortfall av inntekter på kollektivtrafikken som følge av koronapandemien.

Samlet lønns- og prisvekst for kommunesektoren (deflatoren)

Deflatoren i statsbudsjettet er estimert til 2,7 %. I budsjettet for 2020 ble sektorene kompensert for deflator på 1,9 %, men i Revidert nasjonalbudsjett (RNB) ble denne trukket tilbake. Feilen i budsjettforutsetningen ble benyttet for at fylkeskommunene ikke ble kompensert for skattesvikten på om lag 100 mill. kr. Fylkesrådmannen anbefalte imidlertid, i 1. tertialrapport (fylkesting, sak 61/20), at sektorene beholdt kompensasjonen under forutsetning av at deflatoren i 2021 ble tilsvarende redusert.

Kompensasjon for lønns- og prisvekst 2020 og 2021 (Beløp i 1000 kr)

Sektorer	Lønnsvekst gitt til sektor 2020	Prisvekst 2020	Utsatt komp lønn- og pris fra 2020 til 2021	Kompensasjon pris og lønn i 2020 på 1,9%	Deflator 2021 tillegg 0,8%	Lønns- og prisvekst kompensert i 2021 på 2,7%
1p Politisk ledelse	109	336	352	797	0	797
1r Fylkesrådmann, utvikling	1 089	633	1 363	3 085	1 030	4 115
2 Økonomi, styring og eierskap	821	195	804	1 820	608	2 428
3 HR, mestring og utvikling	529	247	614	1 390	464	1 854
4 Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet	636	2 642	850	4 128	1 960	6 088
5 Tannhelse og forebygging	1 874	-108	1 397	3 163	1 056	4 219
6 Opplæring og folkehelse	18 742	15 479	17 530	51 751	20 464	72 215
7 Samferdsel, miljø og mobilitet	1 386	20 305	1 338	23 029	12 971	36 000
8 Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	310	412	572	1 294	432	1 726
9 Næring, innovasjon og kompetanse	683	178	681	1 542	515	2 057
Sum sektorer	26 179	40 319	25 500	91 999	39 500	131 499

Tabellen viser si at sektorene er kompensert for 1,9 % allerede i 2020 budsjettet. Det er i forslaget lagt opp til at sektorene også skal få kompensasjonen opp til 2,7 %, det vil si ytterligere 0,8 %. Kompensasjon for lønns- og prisvekst er vist i eget vedlegg til budsjett sammen med øvrige tekniske endringer i hver sektor.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i flere år understreket at en effektivisering er nødvendig og at slike krav må forventes i kommende budsjetter. Ett av grepene for å fremme effektivisering i offentlig sektor er den såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reform), som ble innført fra 2015 og som består i å redusere driftsbudsjettene til alle offentlige virksomheter med 0,5 % i året. Fylkesrådmannen legger derfor til grunn at hele organisasjonen må innrette seg på et slikt krav hvert år fremover i tillegg til prosjekt Krafttak. Fylkesrådmannen har derfor bedt alle direktørene å vurdere mulige økonomiske omstillingstiltak innenfor sine fagområder, for å møte et slikt sentralt krav.

I perioden 2021–2023 skal 90 mill. kr brukes til å styrke netto driftsresultatet og 160 mill. kr til å styrke fylkeskommunens verdiskapende arbeid. Det er særlig tre viktige områder som vil bli nærmere analysert basert på erfaringer og foreliggende studier i Norge og Norden:

- Videregående skoler: tilbudsstruktur
- Fylkesveier: byggherrestyring, krav og standarder i driftskontrakter
- Kollektivtransport: sammenhengen mellom tilbud, skoletransport, kostnader og passasjerinntekter

Vestfold og Telemark fylkeskommune kjøper årlig varer og tjenester for rundt 2 mrd. kr.

Fylkeskommunens nye anskaffelsesstrategi og kontraktstrategi skal gjøres profesjonelt, effektivt og virkningsfullt, og skal prøves ut og erfares i økonomiplanperioden. Gode offentlige anskaffelser er et virkemiddel for effektivisering av offentlig sektor som må balanseres mot strenge krav til seriøsitet. Det er ikke nødvendigvis et motsetningsforhold, men strengere seriøsitetskrav kan begrense mulighetene for større kostnadsreduksjoner.

Endringer i driftsbudsjettet for sektorer fra 2020 til 2021

Alle sektorene har fått reduserte rammer som følge av effektiviseringskrav og redusert pensjonssats. Noen av sektorene er styrket som følge av oppgaveoverføringer i henhold til statsbudsjettet for 2021, og er nærmere omtalt i sektorkapitlene.

I tillegg er ytterligere endringer gjort på sektorer. I det følgende vises sektorenes driftsrammer med kort kommentar.

Politiske ledelse

En teknisk feil i budsjett til politisk ledelse ble omtalt i tertialrapport 1 (T1). Oppdaterte beregninger er lagt til grunn, dette er nå korrigert for i budsjettet for 2021, samt valgutgifter annen hvert år.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Politiske utvalg og politisk ledelse	23 109	39 491	38 491	39 491	38 491
Kontrollutvalget	6 524	6 505	6 505	6 505	6 505
Tilskudd politiske parti	15 066	15 066	15 066	15 066	15 066
Sum	44 699	61 062	60 062	61 062	60 062

Fylkesrådmannen og utviklingsavdelingene VT+ og BDK

Området har innarbeidet innsparing krafttak med 1 mill. kr og økt behov på 2 mill. kr.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Fylkesrådmann	3 007	4 944	2 944	2 944	2 944
VT pluss	10 824	10 668	10 669	10 669	10 669
BDK	157 853	155 833	155 879	155 879	155 879
Sum	171 684	171 445	169 492	169 492	169 492

Økonomi, styring og eierskap

Utgifter til husleien for Torggaten 18 i Skien er innarbeidet i rammene til sektoren. Innsparing krafttak er innarbeidet med 1 mill. kr.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Økonomidirektør og advokater	10 316	7 072	5 072	4 072	4 072
Økonomiseksjon	26 630	25 439	25 440	25 440	25 440
Konsernstyring	24 150	24 505	24 506	24 506	24 506
Eiendom	20 800	33 782	34 782	35 782	35 782
Service	19 070	27 520	28 526	28 526	28 526
Sum	100 966	118 318	118 326	118 326	118 326

HR, mestring og utvikling

Innsparing krafttak er innarbeidet med 1 mill. kr i sektorens ramme.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
HR-direktør	13 608	14 030	14 120	14 120	14 120
Personal og HMS	37 310	36 980	36 980	36 980	36 980
Mestring og utvikling	11 150	10 864	10 864	10 864	10 864
Strategi og kompetanseledelse	15 230	14 837	14 837	14 837	14 837
Sum	77 298	76 710	76 801	76 801	76 801

Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet

Innsparing krafttak er innarbeidet med 2 mill. kr i sektorens ramme. Politisk vedtak om tilskudd Telemark museum gir reduksjon i sektorens ramme med 10. mill. kr fra og med 2022.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Kulturdirektør	4 313	6 544	6 544	6 544	6 544
Kulturarv	87 850	85 669	74 675	74 675	74 675
Fylkesbibliotek	13 516	12 744	12 744	12 744	12 744
Kultur, idrett og friluftsliv	72 961	73 950	73 960	73 960	73 960
Verdensarvkoordinator	1 827	1 785	1 785	1 785	1 785
Sum	180 467	180 692	169 708	169 708	169 708

Tannhelse og forebygging

Det er ingen ytterligere endringer i driftsrammene til sektoren.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Tannhelsesdirektør	13 568	17 086	17 086	17 086	17 086
Tannklinikken	160 913	151 925	152 056	152 056	152 056
Sum	174 481	169 011	169 143	169 143	169 143

Opplæring og folkehelse

Innsparing krafttak er innarbeidet med 45 mill. kr i økonomiplanperioden for sektoren. I 2021 er lærlingtilskudd gitt som økning i rammen med 13,7 mill. kr.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Utdanningsdirektør	3 045	2 402	2 402	2 402	2 402
Folkehelse og livsmestring	19 172	18 521	18 529	18 529	18 529
Sektorutvikling	118 446	99 400	99 400	99 400	99 400
Inntak, eksamen og voksenopplæring	34 148	31 431	31 466	31 466	31 466
Fag- og yrkesopplæring	353 451	373 879	360 239	360 239	360 239
Pedagogisk støtte og utvikling	50 218	49 591	49 634	49 634	49 634
Psykologisk pedagogisk tjeneste	33 926	31 660	31 661	31 661	31 661
Oppfølgingstjenesten og talenhus	37 180	34 266	34 352	34 352	34 352
Videregående skoler	1 871 366	1 848 965	1 875 667	1 861 667	1 861 667
Andre virksomheter	82 767	80 533	81 993	81 993	81 993
Sum	2 603 720	2 570 647	2 585 343	2 571 343	2 571 343

Samferdsel, miljø og mobilitet

Innsparing krafttak er innarbeidet med 40 mill. kr i økonomiplanperioden for sektoren. Driftsrammen er styrket for å opprettholde dagens kollektivtilbud og indeksregulerte driftskontrakter på vedlikehold av veier med 56 mill. kr i tillegg til 1,2 mill. kr i økning til null- og lavutslippsferjer. I 2024 er det lagt inn på 15 mill. kr i økt tilskudd til bypakke Tønsberg-regionen.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Samferdselsdirektør	2 262	2 208	-11 092	-18 092	-28 092
Strategi og utvikling	50 658	49 286	49 286	49 286	64 286
Forvaltning	34 836	34 308	34 316	34 316	34 316
Drift og vedlikehold	544 687	572 812	572 816	572 816	572 816
Utbygging	10 036	8 330	8 330	8 330	8 330
Kollektiv og mobilitet	635 718	656 002	659 349	656 349	656 349
Sektorutvikling	25 446	27 267	27 267	27 267	27 267
Sum	1 303 643	1 350 214	1 340 274	1 330 274	1 335 274

Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima

Omstillingsmidler på 10 mill. kr er tatt ut av driftsrammen som følge av Krafttak. Rammen er styrket i 2021 med 11 mill. kr til klimatiltak.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Direktør samfunnsutvikling	12 700	4 384	4 384	4 384	4 384
Samfunn og plan	22 622	23 851	23 851	23 851	23 851
Klima, miljø og internasjonalisering	37 007	44 887	33 874	33 874	33 874
Sum	72 329	73 122	62 109	62 109	62 109

Næring, innovasjon og kompetanse

Økte behov på til sammen 8,6 mill. kr er innarbeidet i driftsrammene. Av dette er 3,9 mill. kr knytta til karrieresenteret.

Beløp i 1000	Budsjett		Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023	2024
Næringsdirektør	2 081	4 685	4 685	4 685	4 685
Næringsutvikling og entreprenørskap	58 728	54 671	54 671	54 671	54 671
Kompetanseutvikling og inkludering	24 699	30 221	30 221	30 221	30 221
Sum	85 508	89 577	89 577	89 577	89 577

Pensjon gir økonomisk handlingsrom i 2021

Forutsetningene for budsjett og økonomiplan 2020–2023 var Kommunal Landspensjonskasse (KLP) sin sats på 22,4 % som ble lagt til grunn, og Statens Pensjonskasse (SPK) sin sats på 13,03 %.

Sektorrammene i budsjett og økonomiplan 2020–2023, ble kompensert for å dekke denne pensjonsutgiften, og utgiftene belastes løpende i takt med faktisk lønnsutbetaling hver måned. Prinsippet er at pensjon ikke skal være en risiko for den enkelte sektor og de årlige rammene justeres i forhold til belastningene.

Ny budsjettprognose fra KLP i oktober 2020 viser at forventet pensjonssats er 17,7 %. Dette er en gjennomsnittlig sats for neste 4-årsperiode, som representerer arbeidsgivers del av pensjonsutgiften. Denne reduksjonen gir fylkeskommunen et økt handlingsrom.

Ny budsjettprognose fra SPK i oktober 2020 viser at forventet pensjonssats for 2021 er 10,6 %, men det er forventet at den skal opp til 13 % i løpet av økonomiplanperioden. Reduksjonen i pensjonssatsen gir fylkeskommunen et økt handlingsrom i 2021.

Fylkesrådmannen foreslår å redusere rammene for sektorene tilsvarende den reduserte pensjonssatsen. Samtidig er det viktig å påpeke at det er usikkerhet knyttet til nivået på pensjonssatsene utover i økonomiplanperioden.

For sektorene vil dette ikke ha en økonomisk effekt på handlingsrommet da den regnskapsmessige belastningen blir tilsvarende lavere, se tabellen under.

Sektorene skal hverken ha tap eller gevinst, og da blir sektorrammene justert i henhold til tabellen under. Dette forbedrer netto driftsresultat på 84 mill. kr for 2021, og snur et negativt netto driftsresultat til positivt netto driftsresultat på 52 mill. kr. Endret pensjonsutgifter gir derfor fylkestinget et økonomisk handlingsrom i 2021. Pensjonsutgiftene er usikre som følge av lønnsoppgjør og avkastning. Handlingsrommet bør ikke medføre nye langsiktige forpliktelser.

Avvik budsjettramme og regnskapsbelastning (i 1000)						
Sektor	Redusert budsjett KLP	Redusert regnskapsbelastning KLP	Netto effekt KLP på rammen	Redusert budsjett SPK	Redusert regnskapsbelastning SPK	Netto effekt SPK på rammen
Fylkesrådmann og utviklingsavdelinger	-4 190	-4 190	0	-47	-47	0
Økonomi, styring og eierskap	-3 010	-3 010	0	-8	-8	0
HR, mestring og utvikling	-1 690	-1 690	0	-91	-91	0
Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet	-2 480	-2 480	0	-15	-15	0
Tannhelse og forebygging	-7 920	-7 920	0	-131	-131	0
Opplæring og folkehelse	-20 059	-20 059	0	-34 371	-34 371	0
Samferdsel, miljø og mobilitet	-6 940	-6 940	0	-60	-60	0
Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	-1 280	-1 280	0	-1	-1	0
Næring, innovasjon og kompetanse	-1 610	-1 610	0	0	0	0
Sum	-49 179	-49 179	0	-34 724	-34 724	0

Økonomiske handlingsregler

Fellesnemnda har fattet vedtak om økonomiske handlingsregler for budsjettering i sak 20/19.

1. Netto driftsresultat bør være 4 % av frie disponible inntekter.
2. Langsiktig gjeld bør maksimalt utgjør 115 % av frie disponible inntekter.
3. Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket.
4. Disposisjonsfond i % av frie disponible inntekter bør være på 8 %.

Bakgrunnen for vedtaket er å oppnå et akseptabelt økonomisk handlingsrom. Et økonomisk handlingsrom er viktig for å kunne håndtere uforutsette situasjoner og normal risiko i et budsjett. Dette er risiko knyttet til rentenivå, pensjonsforpliktelser, skatt etc.

	Mål	2021	2022	2023	2024
Netto driftsresultat i % av frie disponible inntekter	4 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	0,6 %
Langsiktig gjeld i % av frie disponible inntekter	115 %	105,8 %	115,3 %	116,2 %	118,7 %
Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Disposisjonsfond i % av frie disponible inntekter	8 %	12,3 %	12,4 %	12,3 %	11,9 %

Fylkeskommunen har over flere år har fått et svekket driftsresultat fordi kostnadene har økt mer enn inntektene, uten økte statlige rammeoverføringer. Nødvendige investeringer i skolebygg og veier har medført en økende langsiktig gjeld i prosent av frie disponible inntekter.

Et nettodriftsresultat på 1 % (52 mill. kr) er lavere enn handlingsregelen, men kan forsvares som følge av rentesikring av låneporteføljen og størrelsen på disposisjonsfondet. Fylkesrådmannen har likevel innarbeidet 20 mill. kr til fylkestingets disposisjon, med begrunnelse i størrelsen på disposisjonsfondet og at det regnskapsmessige resultatet i 2020 blir betydelig forbedret med lavere pensjonsutgifter enn budsjettert. Fylkestinget kan velge å styrke budsjettert nettodriftsresultat for 2021 med avsetningen. Dersom fylkestinget mener risikoen er akseptabel med å disponere avsetningen på 20 mill. kr, har fylkesrådmannen følgende forslag til uprioritert liste på tiltak:

Beløp i 1000 kr

Tiltaksnummer	Tiltaksnavn	Beløp i 2021	Sektor
1	Vedlikehold av fiskerihavner	1 000	SIK
2	Leder av tematisk nettverk for Verdiskaping og kompetanse	1 000	NIK
3	Etterslep på bruvedlikehold og trafiksikkerhetstiltak	12 000	SMM
4	Økte kostnader til elev pc	2 000	OF
5	Økt behov for voksenopplæring for rettselever	5 000	OF
6	Karriereveiledningsnettverk på skolene	1 500	OF
7	Tilskudd til Dansekunst i Grenland (DIG)	500	Kultur
8	Tilskudd til investeringsmidler til Sølvåren	2 000	Kultur
9	Økt driftsstøtte til Telemark museum	2 000	Kultur

1. Vedlikehold av fiskerihavner

I 2020 ble ansvaret for fiskerihavanlegg som var eid av staten overført til fylkeskommunene. Ansvaret for fiskerihavnene er lagt til sektor for samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima (SIK). Flere havner har manglende vedlikehold og tiltak bør gjennomføres. Begrenset administrativ kapasitet medfører at vedlikehold på 1 mill. kr kan gjennomføres i 2021.

2. Leder av tematisk nettverk for Verdiskaping og kompetanse

1 mill. kr skal dekke ressursbehovet knyttet til leder av nettverket. Dette vil være en langsiktig forpliktelse.

3. Etterslep på bruvedlikehold og trafiksikkerhetstiltak

Vestfold og Telemark har nærmere 1 300 bruer og konstruksjoner, som øker til nærmere 1 500 i løpet av 2021 grunnet overføring av bruer fra gamle E18 og E134 til fylkeskommunen. Dagens sektoramme gir ikke mulighet til å ivareta det økte vedlikeholdet og rammen bør styrkes i 2021 med 12 mill. kr.

4. Økte kostnader til elev pc

Koronapandemien har bidratt til blant annet svakere kronekurs og utfordringer med leveringer av elev pc. Økningen i pris er estimert til 2 mill. kr 2021.

5. Økt behov for voksenopplæring for rettselever

Det er et økt behov for styrket norskopplæring som følge av flere deltakere med minoritetsbakgrunn og større krav fra næringsliv om gode norskkunnskaper blant disse deltakere. For å kunne gi alle voksne som har rett til videregående opplæring et tilpasset tilbud, er det behov for at rammen økes.

6. Karriereveiledningsnettverk på skolene

Det er ønskelig å styrke karriereveiledningen på skolene i 2021 for å redusere feilvalg og å øke gjennomføringen i videregående opplæring, samt ha gode overganger fra grunnskole til videregående opplæring og til høyere utdanning.

7. Tilskudd til Dansekunst i Grenland (DIG)

DIG mottar tilskudd over statsbudsjettet på om lag 1 mill. kr. Fylkesrådmannen ser positivt på DIG`s utvikling, som nå markerer seg som et av landets viktigste regionale kompetansesenter for dans. Fylkeskommunen har siden 2011 støttet etablering og utvikling av prosjektet. En mulig opptrapping av tilskudd fra fylkeskommunen foreslås i hovedutvalget for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett (sak 65/20), kan være (i mill. kr):

2021	2022	2023	2024
0,5	1	2	2

8. Tilskudd til investeringsmidler til Sølvåren (nytt Ibsen-formidlingssenter)

Skien kommune har vedtatt bygging av Ibsenbiblioteket med Sølvåren, en nasjonal Ibsenformidlingsarena. Skien kommune inviterer fylkeskommunen med som samarbeidspartner i satsingen med følgende begrunnelse:

I fylkestingsak 61/20 punkt 6d ble det bevilget 1,5 mill. kr til Sølvåren. Det er fremmet et ønske om et tilskudd på 2 mill. kr for 2021.

Fylkesrådmannen vurderer at det er utfordrende med langsiktig økonomiske forpliktelser i tråd med søknaden som innebærer følgende (i mill. kr):

2021	2022	2023	2024	2025
2	2	10	15	21

Hovedutvalget for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett (sak 62/20) fattet følgende vedtak:

- Hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett bevilger 500 000 kroner av sin disposisjonskonto til oppstartsmidler til Sølvåren – et nytt nasjonalt Ibsen-formidlingssenter.
- Hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett ber om at videre behandling av søknaden inkluderes i Fylkesrådmannens budsjettbehandling og arbeidet med økonomiplan 2021 – 2024

9. Økt driftsstøtte til Telemark museum

Vestfold og Telemark fylkeskommune har for 2020/2021 bevilget 21 mill. kr til realisering av nytt museumsbygg i Brekkeparken i Skien. Museumsbygget gir Telemark museum mulighet til å ha sin første helårsåpne avdeling. Telemark museum søker om

- økning i driftsstøtten til utviklingsarbeid, innholds programmering og drift av nybygg i Brekkeparken på 1,2 mill. kr
- økning i driftsstøtten til utvikling av Henrik Ibsen museum på 0,8 mill. kr

Kommentar til vedtakspunkt 2: Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet for 2021 legger til grunn vedtatt økonomiplan for 2020-2023. Forslag til investeringsbudsjett er i all hovedsak en videreføring av allerede vedtatte investeringer. Årsbudsjett for 2021 er justert i tråd med fremdrift i prosjektene.

Samlede investeringer for 2021-2024 er 3,3 mrd. kr, hvor av investeringene i 2021 er 1,1 mrd. kr. Investeringer i veger og skolebygg utgjør størst del av det samlede investeringsbudsjettet.

Fylkestinget vedtar investeringsbudsjettet med sum per sektor og med egne vedtakspunkt for store prosjekter (totalramme over 51 mill. kr.) I henhold til økonomireglementet skal fylkestinget vedta endring i prosjektrammer til store prosjekter.

Det er innarbeidet en investeringsreserve til fylkesveger på 128 mill. kr, for å oppnå en realistisk økonomiplan da erfaringene er at nye prosjekter vil fremkomme. For tiden er omlegging Fv. 3240 Holmestrand sentrum et slikt potensielt investeringsprosjekt. Frodeåstunnellen og investering kollektiv er to nye investeringsprosjekter på henholdsvis 9 og 7 mill. kr. Det er også innarbeidet en årlig budsjettpost på 15 mill. kr til prisstigning i store bygningsprosjekter. Spesifikasjon av prosjekter innenfor hver sektor er nærmere omtalt i sektorenes kapitler i vedlegg.

Kommentar til vedtakspunkt 3: Klimabudsjett

Fylkesrådmannen vurderer klimabudsjettet som et nyttig styringsverktøy fremover. Dette verktøyet vil gi de folkevalgte et samlet blick på klimaarbeidet for å oppnå Vestfold og Telemark sitt klimamål. Budsjettet beskriver tiltak, nytten og effekten av tiltak, når det skal gjennomføres og fordeler ansvar.

Kommentarer til vedtakspunkt 5 og 6

Samfunnsutfordringene i Vestfold og Telemark

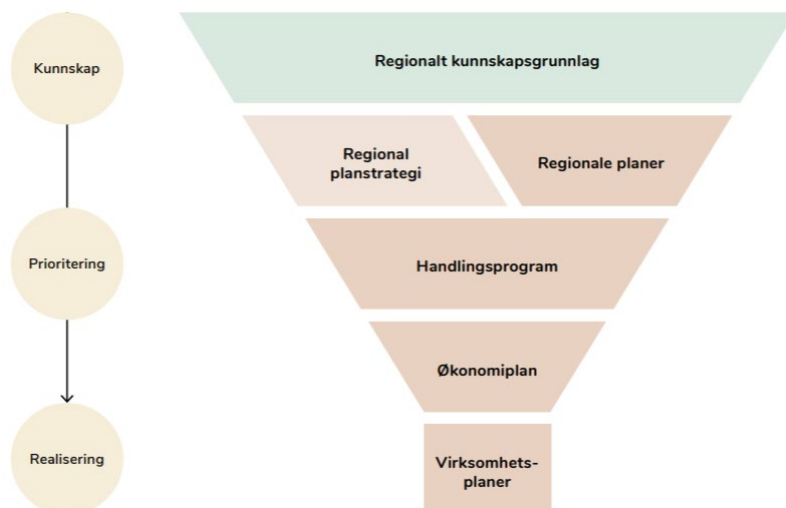
Samfunnsutviklerrollen i Vestfold og Telemark skal være styrt av samfunnsutfordringene ved FNs 17 bærekraftsmål, hvor det fra hver av målene er utledet flere delmål. Til sammen er det 169 delmål knyttet til de 17 bærekraftsmålene. *I Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* er det pekt på seks sentrale bærekraftsmål for satsingsområdet i Vestfold og Telemark. I det økonomiske grunnlaget er det spesielt pekt på utfordringene knyttet til for lav verdiskaping, for stort utenforskap og for store klimautslipp i regionen. Disse utfordringene er knyttet til FNs bærekraftsmål ved sosial-, økonomisk- og miljømessig bærekraft.

Fylkeskommunen vil prioritere arbeid med å etablere lokale og regionale nettverk og samhandlingsarenaer i Vestfold og Telemark i hele økonomiplanperioden. Dette arbeidet er basert på FNs bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene.

Helhetlig styring – krever helhetlig plansystem

Vestfold og Telemark fylkeskommunes plansystem vektlegger helhetlige styring. Dette innebærer et helhetlig sammenhengende plansystem fra kunnskapsgrunnlag, regional planstrategi, regionale planer, handlingsprogram, budsjett og økonomiplan til virksomhetsplaner.

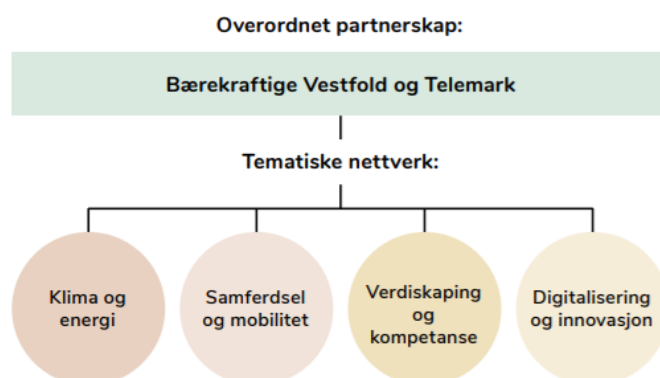

Regionreformen gir mulighet til å fylle og tydeliggjøre offentlig sektors plass i samfunnsutviklingen. Fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle innebærer alle oppgaver fylkeskommunen har, både som tjenesteproducent, myndighetsutøver og som demokratisk organ. Den regionale planstrategiprosessen skal gi en samlet tilbakemelding på konkrete tiltak. Dette skal videre legge grunnlag for en utviklingsstrategi for samhandling og samhandlingsarenaer med lokale og regionale samfunnsaktører, som igjen skal gi ytterligere utvikling i regionen.

Samhandlingsarenaer

Nye samhandlingsarenaer som er presentert med et overordnet partnerskap *Bærekraftige Vestfold og Telemark* og underordnede tematiske nettverk: Klima og energi, Samferdsel og mobilitet, Verdiskaping og kompetanse, Folkehelse.

Struktur for nye samhandlingsarenaer i Vestfold og Telemark

Klima- og energinettverket skal være en samarbeidsarena som skal bidra til å redusere utslippene i Vestfold og Telemark.

Nettverk for samferdsel og mobilitet skal ivareta fylkeskommunens sentrale samarbeid og samspill med kommuner, statlige etater og næringslivsorganisasjoner.

Nettverk for verdiskaping og kompetanse skal styrke regionalt folkevalgtes nivå for nærings- og kompetansepoltiske ansvar og samordningsrolle, og legge bedre til rette for regionalt samarbeid mellom ulike nærings- og kompetanseaktører.

Nettverk for digitalisering og innovasjon skal bidra til kunnskapsdeling og gevinstrealisering, øke den digitale kompetansen i kommunene og ivareta kommunenes fellesinteresser i nasjonale prosjekter. Videre skal nettverket bidra til kartlegging av eksisterende løsninger og kompetanse i kommunene, implementere felles løsninger på tvers av kommunegrensene og samarbeide med tilsvarende organisasjoner nasjonalt.

Folkehelsenettverket er etablert og består av folkehelsekoordinatorer og andre med folkehelseansvar i kommunene, samt representanter for regional stat og frivillige organisasjoner.

Nettverksstrukturen til fylkeskommunen representerer et mangfold av temaer, aktører og arbeidsformer. Det er behov for å vurdere videre utvikling og ny utvidet organisering av samhandlingsarenaer i økonomiplanperioden.

Fylkessentre og fagsentre

Fylkeskommunen er nå i en vurderingsfase i eventuell etablering av fylkessentre og fagsentre for å støtte opp under lokale og regionale samhandlingsarenaer. Fylkesrådmannens ledergruppe har besøkt kommunene i den nye regionen. Samtalene har vist at det er et betydelig potensial for å samarbeide tettere med kommunene, og å utnytte faglige ressurser i et fellesskap med lokale og regionale samfunnsaktører. Økt samhandling med kommune kan blant annet gi følgende fordeler:

- Tilgang for omliggende kommuner og næringsdrivende til å benytte kompetansemiljø
- Økt lokal og regional samhandling
- Muligheter for å etablere spisskompetanse og faglig bredde på viktige områder
- Knoppskyting for lokalt og regionalt næringsliv
- Attraktive arbeidsplasser
- Reduserte transportkostnader for VTFK
- Redusert reisetid og transport ansatte
- Kontorfellesskap og kontorhotell

For å utnytte potensialet ytterligere vurderes det om det er verdiskapende å organisere samhandlingsarenaer i form av fylkessentre og fagsentre.

I budsjettåret 2021 skal det innhentes kunnskap om funksjoner og steder for å analysere behovet for etablering av relevante lokale og regionale samhandlingsarenaer i form av fylkessentre og fagsentre. En viktig forutsetning er at fylkessentre og fagsentre skal bidra til verdiskaping og gevinster som et resultat av økt samhandling med lokale og regionale samfunnsaktører og som støtter oppunder bærekraftmålene i regionen vår.

Fylkesrådmannens vurdering

I budsjett 2020 varslet fylkesrådmannen at Vestfold og Telemark fylkeskommune hadde behov for økonomisk omstilling for å sikre en sunn økonomi og muskler til regional utvikling. «*Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling*» ble lansert som en omstillingsstrategi hvor fylkesrådmannen skulle utarbeide et best mulig fakta- og analysegrunnlag. Dette forslaget til økonomiplan viderefører forutsetningene i vedtatt økonomiplan for 2020–2023 om at av innsparingene på 90 mill. kr brukes til å styrke netto driftsresultatet og 160 mill. kr brukes til å styrke fylkeskommunens verdiskapende arbeid. Hovedformålet med omstillingen er todelt. For det første handler det om at Vestfold og Telemark fylkeskommune må ha en sunn økonomi, og for det andre handler det om at Vestfold og Telemark skal være en sterk regional samfunnsutvikler som kan prioritere verdiskaping gjennom grønn omstilling.

Forslaget til budsjett 2021 er et resultat av gjennomført fakta- og undersøkelsesfase hvor fylkeskommunens totale ressursbruk, muligheter og utfordringer er analysert. Å forklare at Vestfold og Telemark fylkeskommune både må effektivisere og samtidig vri ressursbruken inn mot å øke verdiskapingen er den sentrale utfordringen og ingen enkel kommunikasjonsoppgave. Dette er forsøkt beskrevet i vedlegg 1 «*Økonomisk kunnskapsgrunnlag*». Vedlegget er et kunnskapsgrunnlag som viser fakta, men også anbefalte handlingsalternativer for å sikre en sunn økonomi og kraft til å styrke fylkeskommunens som en viktig regional samfunnsutvikler. Kunnskapsgrunnlaget viser tiltak og endringer for verdiskapende omstilling innen fire hovedlinjer; kunnskapsutvikling, tjenesteutvikling, metode og tiltaksutvikling, samt partnerskaps- og nettverksutvikling.

Målsettingen i forslaget til økonomiplan er å forsterke rollen som regional utviklingsaktør gjennom kunnskapsutvikling, tjenesteutvikling, metode- og tiltaksutvikling og partnerskaps- og nettverksutvikling. Når Vestfold og Telemark fylkeskommune skal omstille og prioritere 160 mill. kr til verdiskapende tiltak, handler dette i stor grad om å sette en kunnskapsbasert dagsorden, levere egne kjernetjenester med høyest mulig kvalitet innenfor tilgjengelige ressursrammer, utvikle regional samarbeidsmetodikk og partnerskaps- og nettverk. Ressurser skal omdisponeres for å mobilisere private og offentlige kompetanseressurser til å styrke forutsetningene for økt verdiskaping, redusert utenforskap og reduserte klimautslipp.

For å kunne oppnå dette må fylkeskommunen oppnå et økonomisk handlingsrom. KLP varsler i oktober 2020 lavere pensjonskostnader for 2021 og dette medfører et handlingsrom. Dette bidrar til et positivt netto driftsresultat i 2021, men det er viktig at dette handlingsrommet benyttes til eventuelle engangstiltak og ikke til langsiktige økonomiske bindinger. Utfordringene knyttet til at driftskostnadene øker mere enn driftsinntektene er fortsatt tilstede i et lengre tidsperspektiv. I siste femårsperiode har Vestfold og Telemark fylkeskommuner fått 245 mill. kr i økt rammetilskudd. I samme periode har ressursbruken i sektorområdene økt med litt under 450 mill. kr. I tillegg til en ressursbruk godt over rammetilskuddet har finansutbetalinger i samme periode økt med om lag 83 mill. kr. Det er et lavt rentenivå, men økt gjelds nivå representerer en betydelig risiko dersom rentenivået øker.

I tertialrapport 2 2020 for Vestfold og Telemark fylkeskommune (fylkestinget, sak 135/20), er følgende vurdering gitt av fylkesrådmannen:

«Et merforbruk på kun 28 mill. kr viser at iverksatte tiltak har effekt, men støttefunksjonene kan ikke videreføre nødvendig aktivitet på dagens nivå. Fylkeskommunen er derfor helt avhengig av at Opplæring og folkehelse (OF) og Samferdsel, miljø og mobilitet (SMM) klarer å redusere dagens kostnadsnivå som er for høyt. Sektorene er kompensert for økte lønns- og prisstigning som i liten grad er realisert. Prognoser tilnærmet i balanse viser da at kostnadsnivået er høyere enn den rammen de burde ha hatt med korrekt kompensasjon. Dette medfører at det må

iverksettes betydelige tiltak for at vedtatt økonomiplan i 2021 skal være realistisk. Fylkesrådmannen vil iverksette forsterkede månedlige rapportering og oppfølgingsrutiner for å sikre etterlevelse av budsjettet.»

Fylkesrådmannen har i budsjettforslaget prioritert arbeidet for å motvirke utenforskap. Flere må i utdanning og arbeid. Våre opplæringsinstitusjoner er den fremtidige verdiskapingens bærebjelker og vi må vri ressurser fra strukturkostnader til ytterligere økt gjennomføring hvor læring og helsefremmende arbeid går hånd i hånd. For å oppnå bedret ressursutnyttning, er det særlig tre viktige områder som fakta- og analysearbeidet understreker som særlig viktig å gjøre noe med. Disse områdene er:

- Tilbudsstruktur på våre videregående skoler. Tilbudene må organiseres og utformes slik at et godt opplæringstilbud oppnås med mindre ressursbruk.
- Byggherrestyring og krav og standarder i driftskontrakter på fylkesveiene. Byggherrestyring, innovative anskaffelser og ny kontraktstrategi av drifts- og vedlikeholds kontrakter må sikre at nye krav og standarder bidrar til større kontroll og kostnadsreduksjoner
- Kollektivtransport: Sammenhengen mellom tilbud, skoletransport, kostnader og passasjerinntekter må bli mer økonomisk bærekraftig.

Fylkesrådmannens forslag til budsjett og økonomiplan for 2021–2024 viderefører, som nevnt, hovedtrekkene i de tidligere vedtatt økonomiplan 2020–2023. Fylkesrådmannen har i budsjettforslaget vektlagt at sektorene får økonomiske rammer som understøtter det regionale utviklingsoppdraget. Samtidig er «*Verdiskaping gjennom grønn omstilling og samhandling*», styrt av FNs bærekraftsmål, prioritert satsningsområde.

Fylkesrådmannen har i budsjettforslaget vektlagt at sektorene får økonomiske rammer som kan understøtte det regionale utviklingsoppdraget. Kombinert med en organisasjon som skal prioritere utadrettet samarbeid, tverrfaglig samhandling, kunnskapsdrevet utvikling og styrket gjennomføringsevne, vil dette skape gode forutsetninger for en operativ og utviklingsorientert fylkeskommune.

Regional planstrategi (RPS) blir lagt til grunn og gir retning for fylkestingets arbeid de neste tre årene (RPS legges frem samtidig som egen sak til fylkestinget 15. desember.) I økonomiplanperioden vil fylkesrådmannen derfor fortsatte å prioritere arbeidet med:

- sektorenes og utviklingsenhetenes ambisjoner og satsingsområder slik de fremkommer i sektorbeskrivelsene, se vedlegg 4
- følge opp satsningene innenfor de prioriterte bærekraftsmålene
- videreutvikle samfunnsutviklerrollen med hovedfokus på verdiskaping og samhandling
- konkretisering og iverksetting av nettverk og samhandlingsarenaer med lokale og regionale samfunnsaktører
- innhente kunnskap om funksjoner og steder for å analysere behovet for eventuell etablering av relevante lokale og regionale samhandlingsarenaer med kommunene i form av fylkessentre og fagsentre.
- videreutvikle helhetlig styring med et helhetlig plansystem
- redusere utenforskap og øke innenforskap
- utvikling av helsefremmende skoler
- sørge for ett godt og tilgjengelig kollektivtilbud
- sørge for effektive investeringer og drift og vedlikehold av veier
- utvikling og tilrettelegge for grønn mobilitet og bærekraftige løsninger innenfor samferdsel

- klimagassutslippene i Vestfold og Telemark skal i snitt reduseres med mer enn 100 000 tonn hvert år
- regionen ønsker å nå mål for verdiskaping og sysselsetting som minimum ligger på landsgjennomsnittet
- yte god tannhelsetjeneste til alle innbyggerne i Vestfold og Telemark, men særlig til de som trenger det mest
- være en sterk regional samfunnsutvikler innenfor kultur, regional identitet, idrett og frivillighet som muliggjøre at både lokale, regionale og nasjonale økonomiske virkemidler utløses og resulterer i økt samfunns nytte samt økte synergieffekter for alle innbyggere i regionen

Fylkesrådmannen vurderer at forslaget til budsjett 2021 og økonomiplan 2021–2024 er godt basert selv om netto driftsresultat kun er 1 %. Dette begrunnes med god soliditet (disposisjonsfond), god likviditet og høy rentesikring av netto renteeksponert gjeld.

Regjeringen varslet 29. oktober at det kommer et forslag om å bevilge 7,3 mrd. kr mer til kommunesektoren i et tilleggsnummer til statsbudsjettet, som blir lagt frem for Stortinget fredag 6. november. Fylkesrådmannen vil da komme med en tilleggsak til budsjett og økonomiplan 2021–2024.

Vedlegg:

Vedlegg 1 Økonomisk kunnskapsgrunnlag av 3 september 2020

Vedlegg 2 Budsjett og økonomiplan 2021 – 2024, talldel, tiltak med omtale

Vedlegg 3 Klimabudsjett

Vedlegg 4 Beskrivelse av sektorer og utviklingsenheter